Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 19 września 2013 r.*

Dyrektywa 2005/29/WE — Nieuczciwe praktyki handlowe — Broszura sprzedażowa zawierająca fałszywe informacje — Zakwalifikowanie praktyki handlowej jako „nieuczciwej" — Wypadek, w którym nie można zarzucić przedsiębiorcy żadnego uchybienia wymogom staranności zawodowej

W sprawie C-435/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberster Gerichtshof (Austria) postanowieniem z dnia 5 lipca 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 sierpnia 2011 r., w postępowaniu:

CHS Tour Services GmbH

przeciwko

Team4 Travel GmbH,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, M. Berger, A. Borg Barthet, E. Levits i J.J. Kasel (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając procedurę pisemną,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu CHS Tour Services GmbH przez E. Kölla, Rechtsanwalt,

— w imieniu Team4 Travel GmbH przez J. Stocka, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu austriackiego przez A. Poscha, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Russo, avvocato dello Stato,

* Język postępowania: niemiecki.

— w imieniu rządu węgierskiego przez M.Z. Fehéra, K. Szíjjártó oraz Z. Biró-Tóth, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu szwedzkiego przez K. Petkovską oraz U. Persson, działające w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez S. Ossowskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez S. Grünheid, działającą w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 13 czerwca 2013 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającej dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych") (Dz.U. L 149, s. 22).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy CHS Tour Services GmbH (zwaną dalej „CHS") a Team4 Travel GmbH (zwaną dalej „Team4 Travel") w przedmiocie broszury reklamowej tej ostatniej zawierającej fałszywą informację.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy 6–8, 11–14 oraz 17 i 18 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych stanowią, co następuje:

„(6) Niniejsza dyrektywa zbliża […] przepisy prawne państw członkowskich w zakresie nieuczciwych praktyk handlowych, w tym nieuczciwej reklamy, które bezpośrednio wyrządzają szkodę interesom gospodarczym konsumentów […]. Niniejsza dyrektywa nie obejmuje przepisów prawa krajowego ani nie wpływa na nie w zakresie, w jakim odnoszą się one do nieuczciwych praktyk handlowych szkodzących jedynie interesom gospodarczym konkurentów lub dotyczących transakcji między przedsiębiorcami […].

(7) Niniejsza dyrektywa odnosi się do praktyk handlowych bezpośrednio związanych z wywieraniem wpływu na decyzje dotyczące transakcji podejmowane przez konsumentów względem produktów […].

(8) Niniejsza dyrektywa chroni bezpośrednio interesy gospodarcze konsumentów przed nieuczciwymi praktykami handlowymi stosowanymi wobec nich przez przedsiębiorstwa […].

[…]

(11) Wysoki poziom konwergencji osiągnięty w wyniku zbliżenia krajowych przepisów prawnych poprzez niniejszą dyrektywę zapewnia wysoki wspólny poziom ochrony konsumentów. Niniejsza dyrektywa ustanawia jeden ogólny zakaz stosowania tych spośród nieuczciwych praktyk handlowych, które zniekształcają zachowanie gospodarcze konsumentów […].

(12) Harmonizacja przepisów w istotny sposób zwiększy pewność prawną zarówno konsumentów, jak i przedsiębiorstw. Zarówno konsumenci, jak i przedsiębiorstwa będą mogli polegać na jednolitych ramach regulacyjnych, opartych na jasno zdefiniowanych pojęciach prawnych, regulujących wszystkie aspekty nieuczciwych praktyk handlowych w całej Unii Europejskiej […].

(13) Aby osiągnąć cele Wspólnoty poprzez usunięcie barier na rynku wewnętrznym, należy zastąpić istniejące w państwach członkowskich rozbieżne klauzule generalne i zasady prawne. Dlatego też jeden wspólny ogólny zakaz ustanowiony przez niniejszą dyrektywę obejmuje nieuczciwe praktyki handlowe, które zniekształcają zachowanie gospodarcze konsumentów […]. Ogólny zakaz jest skonkretyzowany przez przepisy w zakresie dwóch zdecydowanie najpowszechniejszych typów praktyk handlowych, mianowicie praktyk handlowych wprowadzających w błąd i agresywnych praktyk handlowych.

(14) Wskazane jest, aby pojęcie praktyk handlowych wprowadzających w błąd obejmowało te spośród praktyk, w tym reklamę wprowadzającą w błąd, które poprzez wprowadzanie konsumenta w błąd uniemożliwiają mu dokonanie świadomego, a zatem i efektywnego wyboru […].

[…]

(17) W celu zapewnienia większej pewności prawnej wskazane jest zidentyfikowanie tych praktyk handlowych, które są nieuczciwe w każdych okolicznościach. W związku z tym załącznik I zawiera pełen wykaz tego typu praktyk. Są to jedyne praktyki handlowe, które można uznać za nieuczciwe bez konieczności oceny konkretnego przypadku w świetle przepisów art. 5–9 […].

(18) […] Zgodnie z zasadą proporcjonalności oraz w celu umożliwienia skutecznego stosowania środków ochrony zawartych w niniejszej dyrektywie za punkt odniesienia uznaje ona przeciętnego konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany oraz dostatecznie uważny i ostrożny, z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych i językowych, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości […]".

4 Zgodnie z art. 1 rzeczonej dyrektywy:

„Celem niniejszej dyrektywy jest przyczynienie się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony konsumentów poprzez zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich odnoszących się do nieuczciwych praktyk handlowych szkodzących interesom gospodarczym konsumentów".

5 Artykuł 2 tejże dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

[…]

b) »przedsiębiorca« oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która w ramach praktyk handlowych objętych niniejszą dyrektywą działa w celu związanym z jej [ze swą] działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wolnym zawodem, oraz każdą osobę działającą w imieniu lub na rzecz przedsiębiorcy;

c) »produkt« oznacza każdy towar lub usługę […];

d) »praktyki handlowe stosowane przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów« (zwane dalej również »praktykami handlowymi«) oznaczają każde działanie przedsiębiorcy, jego zaniechanie, sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją, sprzedażą lub dostawą produktu do konsumentów;

[…]

h) »staranność zawodowa« oznacza standard dotyczący szczególnej wiedzy i staranności, których można w racjonalny sposób oczekiwać od przedsiębiorcy w jego relacjach z konsumentami, zgodnie z uczciwymi praktykami rynkowymi i/lub ogólną zasadą dobrej wiary w zakresie jego działalności;

[…]".

6 Zgodnie z art. 3 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych:

„1. Niniejszą dyrektywę stosuje się do nieuczciwych praktyk handlowych w rozumieniu art. 5, stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów przed zawarciem transakcji handlowej dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania oraz po jej zawarciu.

2. Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla przepisów prawa zobowiązań umownych […]".

7 Artykuł 5 rzeczonej dyrektywy, zatytułowany „Zakaz nieuczciwych praktyk handlowych", ma następujące brzmienie:

1. Nieuczciwe praktyki handlowe są zabronione.

2. Praktyka handlowa jest nieuczciwa, jeżeli:

a) jest sprzeczna z wymogami staranności zawodowej

i

b) w sposób istotny zniekształca lub może w sposób istotny zniekształcić zachowanie gospodarcze względem produktu przeciętnego konsumenta, do którego dociera bądź do którego jest skierowana, lub przeciętnego członka grupy konsumentów, jeżeli praktyka handlowa skierowana jest do określonej grupy konsumentów.

[…]

4. Za nieuczciwe uznaje się w szczególności praktyki handlowe, które:

a) wprowadzają w błąd w rozumieniu art. 6 i 7,

lub

b) są agresywne w rozumieniu art. 8 i 9.

5. Załącznik I zawiera wykaz praktyk handlowych, które uznaje się za nieuczciwe w każdych okolicznościach. Wykaz ten obowiązuje jednolicie we wszystkich państwach członkowskich i może zostać zmodyfikowany wyłącznie poprzez zmianę tej dyrektywy".

8 Jak wynika z tytułów art. 6 i 7 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych, określają one odpowiednio „działania wprowadzające w błąd" i „zaniechania wprowadzające w błąd".

9 Artykuł 6 ust. 1 tej dyrektywy przewiduje:

„Praktykę handlową uznaje się za wprowadzającą w błąd, jeżeli zawiera ona fałszywe informacje i w związku z tym jest niezgodna z prawdą lub w jakikolwiek sposób, w tym poprzez wszystkie okoliczności jej prezentacji, wprowadza lub może wprowadzić w błąd przeciętnego konsumenta, nawet jeżeli informacje te w odniesieniu do jednego lub większej liczby wymienionych niżej elementów są zgodne z rzeczywistością, i która w każdym przypadku powoduje lub może spowodować podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej transakcji, której inaczej by nie podjął:

a) istnienie lub rodzaj produktu;

b) główne cechy produktu, takie jak jego dostępność, związane z nim korzyści […]

[…]".

10 Artykuły 8 i 9 tejże dyrektywy dotyczą agresywnych praktyk handlowych oraz nękania, przymusu i bezprawnego nacisku.

Prawo austriackie

11 Dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych została transponowana w Austrii, ze skutkiem od dnia 12 grudnia 2007 r., przez Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb 1984 (BGBl. 448/1984) (ustawę federalną o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z 1984 r.), w wersji zmienionej, mającej zastosowanie do sporu głównego (BGBl. I, 79/2007).

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że CHS i Team4 Travel to dwie spółki austriackie, które prowadzą w Innsbrucku (Austria) biura podróży konkurujące ze sobą w organizacji i sprzedaży kursów nauki jazdy na nartach i ferii zimowych w Austrii dla grup uczniów ze Zjednoczonego Królestwa.

13 W anglojęzycznej broszurze sprzedażowej na sezon zimowy 2012 Team4 Travel – pozwana przed sądem odsyłającym – określiła pewne zakłady hotelarskie jako zarezerwowane „na wyłączność", co oznaczało, że dane hotele były związane stałą umową z Team4 Travel i w określonych terminach nie mogły być proponowane przez inne biuro podróży. Owa informacja dotycząca rezerwacji na wyłączność określonej liczby łóżek na rzecz Team4 Travel pojawiła się również w cenniku tej ostatniej.

14 Team4 Travel zawarła umowy dotyczące udostępnienia określonej liczby łóżek w określonych terminach w 2012 r. z kilkoma zakładami hotelarskimi. Przy zawarciu tych umów dyrektor Team4 Travel była informowana przez tych przedsiębiorców hotelarskich o tym, iż inne biura podróży nie dokonały jeszcze rezerwacji. Dyrektor Team4 Travel zadbała też o to, aby mimo dostępnych miejsc noclegowych żadna inna zorganizowana grupa podróżnych nie mogła zostać przyjęta w danych hotelach w omawianych okresach. Rzeczone umowy zawierały klauzulę, zgodnie z którą wyznaczona liczba pokoi pozostawała do wyłącznej dyspozycji Team4 Travel i bez jej wyraźnej pisemnej zgody te zakłady hotelarskie nie mogły odstąpić od owej klauzuli. Ponadto w celu zagwarantowania wyłączności dla Team4 Travel spółka ta i powyższe hotele uzgodniły prawa odstąpienia od umowy i kary umowne.

15 Następnie CHS zarezerwowała określoną liczbę łóżek w tych samych zakładach hotelarskich i w tych samych terminach co Team4 Travel. W konsekwencji dane przedsiębiorstwa hotelarskie naruszyły swoje zobowiązania umowne wobec Team4 Travel.

16 We wrześniu 2010 r. Team4 Travel, która nie wiedziała, że CHS dokonała konkurencyjnej rezerwacji, rozesłała swoje broszury sprzedażowe i cennik na sezon zimowy 2012.

17 CHS uważa, że deklaracja wyłączności zawarta w tych dokumentach narusza zakaz nieuczciwych praktyk handlowych. W związku z tym CHS domagała się przed Landesgericht Innsbruck (sądem krajowym w Innsbrucku) zakazania Team4 Travel, na mocy zarządzenia tymczasowego, twierdzenia przy prowadzeniu biura podróży, że określone zakwaterowanie może zostać zarezerwowane w określonym terminie przyjazdu tylko za pośrednictwem tej ostatniej, gdyż informacja ta jest niedokładna, bowiem te same zakłady hotelarskie mogą być również rezerwowane za pośrednictwem CHS.

18 Team4 Travel podnosi natomiast, że po pierwsze, przy przygotowywaniu broszur dochowała wymogów staranności zawodowej, a po drugie, do czasu ich wysłania umowy zawarte przez CHS i zakłady hotelarskie nie były jej znane, a zatem nie ponosi ona winy za jakąkolwiek nieuczciwą praktykę handlową,

19 Postanowieniem z dnia 30 listopada 2010 r. Landesgericht Innsbruck oddalił żądanie CHS na tej podstawie, że podważane przez nią twierdzenie o wyłączności było zasadne w świetle ostatecznych umów rezerwacji zawartych uprzednio przez Team4 Travel.

20 W wyniku apelacji wniesionej przez CHS do Oberlandesgericht Innsbruck (wyższego sądu krajowego w Innsbrucku) postanowieniem z dnia 13 stycznia 2011 r. sąd ten podtrzymał postanowienie Landesgericht Innsbruck na tej podstawie, że nieuczciwa praktyka handlowa nie miała miejsca, bowiem Team4 Travel spełniła wymogi staranności zawodowej, aby zapewnić wyłączną możliwość dokonania rezerwacji uzgodnioną z danymi hotelami. Oberlandesgericht Innsbruck uznał, że Team4 Travel w uzasadniony sposób mogła oczekiwać, iż owe hotele przestrzegają swoich zobowiązań umownych.

21 CHS wniosła więc skargę rewizyjną do Oberster Gerichtshof (sądu najwyższego).

22 Sąd ten stwierdza, że zgodnie z art. 5 ust. 2 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych praktyka handlowa jest nieuczciwa, jeżeli spełnione są dwie kumulatywne przesłanki, a mianowicie że praktyka ta jest sprzeczna z wymogami staranności zawodowej [art. 5 ust. 2 lit. a)] i że w sposób istotny zniekształca lub może w sposób istotny zniekształcić zachowanie gospodarcze względem produktu przeciętnego konsumenta [art. 5 ust. 2 lit. b)].

23 Artykuł 6 ust. 1 i art. 8 tejże dyrektywy powtarzają tylko drugą z powyższych przesłanek, nie odnosząc się bezpośrednio do wymogu ustanowionego w art. 5 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy.

24 Należałoby również zastanowić się, czy w wypadku praktyki wprowadzającej w błąd lub praktyki agresywnej, o których mowa odpowiednio w art. 6 i 7 oraz 8 i 9 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych, prawodawca Unii oparł się na hipotezie, zgodnie z którą automatycznie następuje naruszenie obowiązku staranności zawodowej, czy też przeciwnie, przedsiębiorca jest uprawniony do stwierdzenia w konkretnym wypadku, że nie uchybił obowiązkowi staranności.

25 Według sądu odsyłającego logika przemawia na rzecz tej drugiej interpretacji. Jeśli bowiem – jak w niniejszej sprawie – przepis o charakterze ogólnym (art. 5 ust. 2 rzeczonej dyrektywy) jest przedmiotem konkretyzacji na podstawie przepisów szczególnych (art. 6 i następne tejże dyrektywy),

przy czym przepisy te nie stanowią formalnego odstępstwa od pierwszego przepisu, nie można uważać, że zamiarem prawodawcy było odstąpienie od jednego z dwóch istotnych elementów normy generalnej.

26 W tych okolicznościach Oberster Gerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 5 dyrektywy [o nieuczciwych praktykach handlowych] należy interpretować w ten sposób, że w przypadku wprowadzających w błąd praktyk handlowych w rozumieniu art. 5 ust. 4 tej dyrektywy nie jest dopuszczalne oddzielne badanie kryteriów, o których mowa w art. 5 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

27 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że art. 2 lit. d) dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych, posługując się szczególnie obszernym sformułowaniem, definiuje pojęcie „praktyk handlowych" jako oznaczające „każde działanie przedsiębiorcy, jego zaniechanie, sposób postępowania, oświadczenie lub komunikat handlowy, w tym reklamę i marketing, bezpośrednio związane z promocją, sprzedażą lub dostawą produktu do konsumentów" (zob. w szczególności wyroki: z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawach połączonych C-261/07 i C-299/07 VTB-VAB i Galatea, Zb.Orz. s. I-2949, pkt 49; z dnia 14 stycznia 2010 r. w sprawie C-304/08 Plus Warenhandelsgesellschaft, Zb.Orz. s. I-217, pkt 36; a także z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie C-540/08 Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, Zb.Orz. s. I-10909, pkt 17). Ponadto, zgodnie z art. 2 lit. c) omawianej dyrektywy, pojęcie „produktu" w jej rozumieniu obejmuje również usługi.

28 Jak bowiem wynika z postanowienia odsyłającego, będąca przedmiotem postępowania głównego informacja, która została dostarczona przez biuro podróży w broszurach sprzedażowych oferujących kursy nauki jazdy na nartach i ferie zimowe dla grup uczniów, dotyczy wyłączności, którą jak utrzymuje ten przedsiębiorca – w niniejszym wypadku Team4 Travel – posiada on we wskazanych terminach dla określonych zakładów hotelarskich.

29 Taka informacja, zgodnie z którą określone zakłady hotelarskie są dostępne wyłącznie poprzez Team4 Travel, a zatem nie mogą być zarezerwowane za pośrednictwem innego przedsiębiorcy, dotyczy dostępności produktu w rozumieniu art. 6 ust. 1 lit. b) dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych.

30 W tych okolicznościach informacja dotycząca wyłączności, na którą powoływała się Team4 Travel, bezsprzecznie stanowi praktykę handlową w rozumieniu art. 2 lit. d) rzeczonej dyrektywy, a w konsekwencji podlega wymogom ustanowionym przez tę ostatnią.

31 Po stwierdzeniu powyższego należy zauważyć, że pytanie przedstawione przez Oberster Gerichtshof dotyczy wykładni jedynie art. 5 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych.

32 Jednakże w swoim postanowieniu odsyłającym sąd ów stwierdził, że informacja dotycząca wyłączności zawartej w broszurach rozsyłanych przez Team4 Travel jest obiektywnie nieprawidłowa, a zatem w oczach przeciętnego konsumenta stanowi praktykę handlową wprowadzającą w błąd, o której mowa w art. 6 ust. 1 rzeczonej dyrektywy.

33 Sąd odsyłający rozważa również kwestię, czy na potrzeby stosowania rzeczonego art. 6 ust. 1 oraz do celów zakwalifikowania praktyki Team4 Travel jako „wprowadzającej w błąd" w rozumieniu tego przepisu wystarczy przeanalizować tę praktykę jedynie w świetle ustanowionych przez ów przepis kryteriów, które według stwierdzeń rzeczonego sądu są wszystkie spełnione w niniejszej sprawie, czy też przeciwnie, należy ponadto zbadać, czy przesłanka dotycząca sprzeczności praktyki handlowej z wymogami staranności zawodowej przewidziana w art. 5 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy jest również

spełniona, co nie miało jednak miejsca w niniejszej sprawie ze względu na to, że dane biuro podróży zrobiło wszystko, aby zagwarantować wyłączność, na którą powołuje się w swoich broszurach sprzedażowych.

34 Innymi słowy, niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym należy pojmować jako dotyczący wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych oraz ewentualnego związku między tym przepisem a art. 5 ust. 2 tej dyrektywy. W istocie ma on na celu ustalenie, czy w wypadku gdy praktyka handlowa spełnia już wszystkie kryteria ustanowione w art. 6 ust. 1 dyrektywy, aby można było zakwalifikować ją jako praktykę wprowadzającą w błąd w rozumieniu tego przepisu, sąd orzekający jest mimo to zobowiązany do zbadania, czy taka praktyka jest również sprzeczna z wymogami staranności zawodowej na podstawie art. 5 ust. 2 lit. a) tejże dyrektywy, zanim będzie mógł ją uznać za nieuczciwą i w konsekwencji zakazać jej na mocy art. 5 ust. 1.

35 W tym względzie należy przypomnieć, że w odniesieniu do art. 5 rzeczonej dyrektywy Trybunał wielokrotnie orzekał, iż artykuł ten, który w ust. 1 ustanawia zasadę zakazu nieuczciwych praktyk handlowych, wymienia kryteria pozwalające na ustalenie, czy dana praktyka jest nieuczciwa (zob. ww. wyroki: w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 53; w sprawie Plus Warenhandelsgesellschaft, pkt 42; a także w sprawie Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, pkt 31).

36 Zgodnie bowiem z ust. 2 wskazanego artykułu praktyka handlowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z wymogami staranności zawodowej i zniekształca lub może w sposób istotny zniekształcić zachowanie gospodarcze względem produktu przeciętnego konsumenta (ww. wyroki: w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 54; w sprawie Plus Warenhandelsgesellschaft, pkt 43; a także w sprawie Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, pkt 32).

37 Ponadto art. 5 ust. 4 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych definiuje dwie konkretne kategorie nieuczciwych praktyk handlowych, a mianowicie „praktyki wprowadzające w błąd" oraz „praktyki agresywne", odpowiadające kryteriom wymienionym odpowiednio w art. 6 i 7 oraz art. 8 i 9 dyrektywy (ww. wyroki: w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 55; w sprawie Plus Warenhandelsgesellschaft, pkt 44; a także w sprawie Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, pkt 33).

38 Wreszcie dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych w załączniku I ustanawia wyczerpujące wyliczenie 31 praktyk handlowych, które zgodnie z art. 5 ust. 5 tej dyrektywy uważane są za nieuczciwe „w każdych okolicznościach". Co za tym idzie, jak wyjaśnia także w sposób wyraźny motyw 17 dyrektywy, jedyne te praktyki handlowe mogą być uznane za nieuczciwe bez poddania ich ocenie w ramach konkretnego przypadku na podstawie art. 5–9 owej dyrektywy (ww. wyroki: w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 56; w sprawie Plus Warenhandelsgesellschaft, pkt 45; a także w sprawie Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, pkt 34).

39 W tym kontekście należy stwierdzić, że art. 5 ust. 4 omawianej dyrektywy kwalifikuje jako nieuczciwe praktyki handlowe, które okażą się wprowadzające w błąd lub agresywne „w rozumieniu" odpowiednio art. 6 i 7 oraz 8 i 9 tej dyrektywy, przy czym owo wyrażenie sugeruje, że ustalenie wprowadzającego w błąd lub agresywnego charakteru danej praktyki zależy jedynie od jej oceny wyłącznie w świetle kryteriów ustanowionych w tych ostatnich artykułach. Taką interpretację wspiera okoliczność, że ów ust. 4 nie zawiera żadnego odniesienia do ogólniejszych kryteriów przewidzianych w art. 5 ust. 2.

40 Co więcej, rzeczony ust. 4 zawiera słowa „w szczególności", a motyw 13 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych wyjaśnia w tym względzie, że „ogólny zakaz ustanowiony przez […] dyrektywę […] jest skonkretyzowany przez przepisy w zakresie dwóch zdecydowanie najpowszechniejszych typów praktyk handlowych, mianowicie praktyk handlowych wprowadzających w błąd i agresywnych praktyk handlowych". Wynika z tego, że podstawowa zasada tej dyrektywy, zgodnie z którą nieuczciwe praktyki handlowe są zakazane, jak przewiduje art. 5 ust. 1 omawianej dyrektywy, jest wprowadzona

i skonkretyzowana przez bardziej szczegółowe przepisy do celów należytego uwzględnienia ryzyka, jakie stanowią dla konsumentów te dwa przypadki, które spotyka się najczęściej, to znaczy praktyki handlowe wprowadzające w błąd i agresywne praktyki handlowe.

41 W odniesieniu do art. 6 i 7 oraz 8 i 9 rzeczonej dyrektywy Trybunał orzekł już, że na mocy tych przepisów nieuczciwe lub agresywne praktyki są zakazane, jeśli z uwagi na ich cechy i okoliczności faktyczne powodują lub mogą spowodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji o charakterze handlowym, której w przeciwnym razie by nie podjął (ww. wyrok w sprawach połączonych VTB-VAB i Galatea, pkt 55). Trybunał uzależnił więc zakaz takich praktyk jedynie od kryteriów wymienionych w tych artykułach.

42 Konkretniej, jeśli chodzi o art. 6 ust. 1 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych będący przedmiotem postępowania głównego, należy podkreślić, iż zgodnie z brzmieniem tego przepisu wprowadzający w błąd charakter praktyki handlowej zależy wyłącznie od okoliczności, że jest ona niezgodna z prawdą, gdyż zawiera fałszywe informacje lub w jakikolwiek sposób może wprowadzić w błąd przeciętnego konsumenta, w szczególności w odniesieniu do rodzaju lub głównych cech produktu lub usługi, i z tego względu może spowodować podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej transakcji, której nie podjąłby w braku istnienia takiej praktyki. Jeżeli cechy te są spełnione, praktyka jest „uważana" za wprowadzającą w błąd, a więc nieuczciwą na mocy art. 5 ust. 4 owej dyrektywy i powinna być zakazana na podstawie ust. 1 tego artykułu.

43 Należy zatem stwierdzić, że elementy stanowiące praktykę handlową wprowadzającą w błąd, takie jak zawarte w art. 6 ust. 1 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych i przywołane w poprzednim punkcie, są zasadniczo skonstruowane z punktu widzenia konsumenta jako odbiorcy nieuczciwych praktyk handlowych (zob. podobnie wyrok z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie C-122/10 Ving Sverige, Zb.Orz. s. I-3903, pkt 22, 23) i w istocie odpowiadają drugiej przesłance charakteryzującej taką praktykę, ustanowionej w art. 5 ust. 2 lit. b) rzeczonej dyrektywy. W art. 6 ust. 1 nie wymienia się natomiast przesłanki zawartej w art. 5 ust. 2 lit. a) rzeczonej dyrektywy, dotyczącej sprzeczności praktyki z wymogami staranności zawodowej, która dotyczy sfery przedsiębiorcy.

44 Trybunał nie dokonał również żadnego odniesienia do tej ostatniej przesłanki, gdy w wyroku z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-453/10 Pereničová i Perenič, pkt 40, 41, zbadał, w jakim zakresie praktyka handlowa taka jak będąca przedmiotem sprawy, która doprowadziła do wydania powyższego wyroku może być zakwalifikowana jako „wprowadzająca w błąd" na podstawie art. 6 ust. 1 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych.

45 Z powyższego wynika, że w świetle zarówno brzmienia i struktury art. 5 i art. 6 ust. 1 omawianej dyrektywy, jak i jej ogólnej systematyki, praktykę handlową należy uważać za „wprowadzającą w błąd" w rozumieniu drugiego z tych przepisów, jeżeli spełnione są wymienione tam kryteria, przy czym nie ma konieczności zbadania, czy przesłanka dotycząca sprzeczności tej praktyki z wymogami staranności zawodowej przewidziana w art. 5 ust. 2 lit. a) tej dyrektywy jest również spełniona.

46 Powyższa interpretacja jest jedyną, która może zachować effet utile szczególnych przepisów przewidzianych w art. 6–9 dyrektywy o nieuczciwych praktykach handlowych. Gdyby bowiem warunki stosowania tych przepisów były identyczne jak warunki ustanowione w art. 5 ust. 2 tej dyrektywy, rzeczone artykuły zostałyby pozbawione wszelkiego znaczenia praktycznego, podczas gdy ich celem jest ochrona konsumenta przed najczęstszymi nieuczciwymi praktykami handlowymi (zob. pkt 40 niniejszego wyroku).

47 Rzeczoną interpretację wspiera cel dyrektywy dotyczącej nieuczciwych praktyk handlowych, polegający na zapewnieniu – zgodnie z jej motywem 23 – wysokiego wspólnego poziomu ochrony konsumentów poprzez dokonanie pełnej harmonizacji regulacji dotyczących nieuczciwych praktyk handlowych przedsiębiorstw w stosunku do konsumentów (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie Mediaprint

Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, pkt 27), jako że interpretacja ta może ułatwiać skuteczne stosowanie art. 6 ust. 1 tej dyrektywy w znaczeniu korzystnym dla interesów konsumentów będących adresatami fałszywej informacji zawartej w broszurach reklamowych rozpowszechnianych przez przedsiębiorcę.

48 Z uwagi na powyższe rozważania na przedstawione pytanie należy odpowiedzieć, iż dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych powinna być interpretowana w ten sposób, że w wypadku gdy praktyka handlowa spełnia wszystkie kryteria ustanowione w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, aby można było zakwalifikować ją jako praktykę wprowadzającą w błąd konsumenta, nie zachodzi konieczność zbadania, czy taka praktyka jest również sprzeczna z wymogami staranności zawodowej w rozumieniu art. 5 ust. 2 lit. a) rzeczonej dyrektywy, aby można było ją uznać za nieuczciwą i w konsekwencji zakazać jej na mocy art. 5 ust. 1 tej dyrektywy.

W przedmiocie kosztów

49 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”) powinna być interpretowana w ten sposób, że w wypadku gdy praktyka handlowa spełnia wszystkie kryteria ustanowione w art. 6 ust. 1 tej dyrektywy, aby można było zakwalifikować ją jako praktykę wprowadzającą w błąd konsumenta, nie zachodzi konieczność zbadania, czy taka praktyka jest również sprzeczna z wymogami staranności zawodowej w rozumieniu art. 5 ust. 2 lit. a) rzeczonej dyrektywy, aby można było ją uznać za nieuczciwą i w konsekwencji zakazać jej na mocy art. 5 ust. 1 tej dyrektywy.

Podpisy